

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrti „ — 80
Pos. štev. 15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina
se pošilja blagajniku
„Zaveze“,
oznaniła in reklamacija
pa upravnistvu
v Maribor.

Odprište reklamacije
so poštnine proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Klosterstrasse.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdane
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Nefrančozna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
teto pošlase knjige
se ne vračajo.

Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre.

Božo Dubrović. — (Dalje.)

„Nesreća je snašla i genijalnoga Nasradina. Pao je s krova. Brže bolje pozvali liečnika, koji mu stao kojesta nabrajati, a moj ti ga liepi Nasradin sluša, sluša i napokon upita: — Ma gospodine jesi li ti kada s krova pao? Nisam odgovori lječnik. — Ajme meni, kako ćeš ti onda mene izliečiti, kada nisi nikad sa krova pao — jaukao slomljeni Nasradin“.

Da strahote rata može pojmiti samo onaj, koji je ratovao priznati ćete, nu isto tako znam da ćete priznati, da težku životnu borbu pozna samo onaj, koji se bori u životu, a ne onaj, koji plovi u razkoši, koji sjeda za bogatu sofru, na kojoj se puši mastna pečenka i koji se odmara na svilenim dušecima. Ili, da se izrazim rečenicom: „Sit gladnu ne vjeruje.“

Vi gospodo, koji s nama imate i danas da dielite istu sudbinu, tu mislim Gospodu iz Gorice, znam, da našu bol u slomljenoj duši našoj vidite, dočim gospoda iz Štajerske i ove pokrajine znam da s nama ćete, jer je isti težki kamen nevolje i nužde nemilo pritiskao i njihove grudi, dok se nije teda negda bar djemolično njihov glas uslišao.

Preko molbe dalmatinskih učitelja tiše, tiše, prešlo se na dnevni red, piše „Zora“ učionički časopis od god. 1888. Pa nastavlja:

„Sudeći po zveći, koja, zalud, prodire i kroz posažene zidove, bilo je tu svakojakijeg glasova, i tankijeg i debelijeg. Soprani su i tenori svojijem acutima djelovali na prostodušnost onijeh, koji vjeruju u nevolje učiteljskoga života, nastojeći nježnijem melodijama, da ih smiluju na nevolje, preobterećena naroda. Kontralti i baritoni prigovarali jedni drugima u bučnijem duettima, ovi: učiteljsko dobrostanje, oni: učiteljsku nedostojnost, a profandi pratili onu malo pitomu muziku dubokijem „— pô milijuna“. — Napokon se složili svi u veliki finale: „— na dnevni red —“; i tako je predstavka pučkijeg učitelja podlegla.“

Mi smo već unapred znali, što će se s našom molbom dogoditi, i ni pô muke nebi bilo, da ju je stignula sudbina, koja i dalmatinsku; da su gospoda od većine barma rekla: „Vi gospodo učitelji imate pravo, da pitate poboljšanje svoga položaja, ali pokrajina nema novaca, ali nam se naprosto rugati i ismjehavati, to prekoračuje svaku mjeru. Naš glas o povećanju i urednjenju plaća, bio je kako ste malo prije čuli bolan i zdvojan, ali sasvim tim, ni malo se dojmio nije onih, koji bi nam mogli pomoći, samo kad bi htjeli. Nisu htjeli, jer ne ćete, jer ne vide t. j. neće da vide, našu staru i težku ranu, koja treba i brza i kriečka lieka, jer jedna raja već je k zemlji popadala. Oni,

kojim je naša sudbina u rukama nemaju smilovanja. A što je jadna raja kriva? Kriva je što je živa!

U ped. časopisu „Hrvatski učitelj“ u članku „Odziv reviziji zakona za pučke škole“, ovako pisano stoji:

„Dobio gospodar gosta i pogostio ga. Nalievajuć mu vina u čašu, ostavio mu dovolj praznu, nalievajuć sam sebi, nakapio ju vrškom, rekavši si svakiput: oho! Dosadilo gostu, videć kako gospodar uživa punu čašicu sladke, ukusne kapljice a on jedva nešto preko polovice svoje čaše, poviče: — Dederte, dragi prijatelju i meni reci jedared: oho!“

Pričica ova liepo se daje prenieti i na učiteljstvo Istre, pa i ono dovikuje: „Dederte i nam jedared oho!“ Rad naš zaslužuje toga nvaženja, takova smilovanja.

Pripovieda se, da je Cesara, najvećeg Rimljanina zadobivši od urotnika 23 smrtne rane, najviše zabolilo, kad medju urotnici opazi i ljubimca svoga Bruta, i da mu zadnji zdvojni poklik bijaše: — „Zar i ti sinko moj (Bruto)!“

Učiteljstvo Istre, ne otima se samo o tu mrvicu, koricu suha kruha, no ono ina da podnosi jošte sto i sto drugih neprilika, koje mu izvan materialnog biednog stanja život ogorčavaju i poput oštra noža ranjuju mu i dušu i sree. Nu sve ga to toliko ne boli, koliko ga boli to, što bi morao baš ko Cesar zdvojno da poklikne. Jest, sličan se klik krije u duši i u srecu hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre, nu al još jest nješto, što ga za sada uštkava, da nepoklikne.

„Neka, neka, samo dalje
Nek se puni gorka čaša,
Ali — — — — —“

Prelazec najvećim prezirom i ogorčenošću preko svih blatnih, neosnovanih, bezrazložnih i strastvenih kleveta i podtvora, podjarivane strašću i zlobom, pitam: „— Može li se hrvatsko-slovensko učiteljstvo Istre, uz opisan položaj pohvaliti; može li veselim srcem zasukati rukave i latiti se plemenita posla? Doista ne. Hoćeš, nećeš, već sada uzkliknuti moram: šarovit je ovaj sviet, šarovitiji je čovječji život, a najšarovitiji život i udes učiteljski! U koliko nisam do sada, nastojati ću to od sada, da živimi primjeri podkriepim.

„Istina je, grдне su nam brige
zadavale te proklete knjige,“

pjeva pjesnik, nu za cielo mnogi će od vas imati iz liepe mladenačke dobe, po koju sladku uspomenu sahranjenu u srecu. Mnogi će vas se sjećati, kako mu je srecu odlanulo, kad je nauke svršio i primio sviedočbu zriελosti. Sjećati će se, kako je pun radosti i veselja zapustio učiteljšte i pohrlio u naručaj milom ocu, sladkoj majčici, bratu i sestrici. Dvomjesečne praznike svaki je nas više manje sproveo u plandovanju, radovanju i pun mladenačkog poleta i uzhita napisao molbu za koje učiteljsko mjesto. Kad je imenovanje usliedio, mlado sree, znam, da je silno kucalo i raj u se života nadalo.

Sjećam se — a tko bi zaboravio? — kako sam se pun zlatnih sanja podao na opriedeljeno mi učiteljsko mjesto, al već prvi dan, zlatne se sanje razplinnule u zdvojnost, očajnost, turobnost, snuženost u srditost. To se mjesto nalazilo u srednjoj Istri. Pošto sjelo občine bilo u drugom mjestu, uz put išao sam najprije predstaviti se tadašnjemu občinskomu glavaru. Na moj hrvatski govor, kojim sam mu se predstavio, a de me nije niti pogledao odповrne: „Non capisco!“ Na to ja njemu: „Nanche mi!“ pa izadjem iz ureda. Prvi čin.

Za mjestnog župnika, koji budi mimogred spomenuto, bio je momu stricu svećeniku prijatelj i konškolarac imao sam od njega preporučeno pismo. Kad mu predam pismo, udostojio se ipak jednim me pogledom izmjeriti od glave do pete, a kad ga pročitao, pokaže mi takorekuć prstom vrata i odpravi me iz kuće. Drugi čin.

Ova dva čina nisu me jošte ni malo smela, jer tomu sam se i nadao, nu ipak ne u tolikoj mjeri.

Moglo je biti 9¹/₂ sata u jutro, i to u nedjelju, a nigdje živoj duši ljudskoj traga ni glasa, ko da je celo selo bilo uljuljano u sladak san.

Stao sam promišljati, kako sam jedino iz osobite ljubavi prema milom narodu zamolio to mjesto, a njemu, akoprem je znao da sam tuj, za mene je ko za lanjski snieg; dapače ne bez razloga; pomislio sam, da nauckan štogod tajna snuje. Ta mi misao zokupila celo biće i tom jedinom mišlju unidjem u školsku zgradu, koju mi otvori služkinja, što li, župnikova.

Na školskoj zgradi u školskoj sobi nadjem prozore polupane, klupe, stol i ostalo pesoblje porazbacano, ko da su divlji Huni, Avari il Turci tuj plačkali; po podu bilo cieli voz smieća i smrada.

Koga da se to ne dojmi? Zgrozim se, a iz grudi vine mi se duboki uzdah i niz lice kane debela suza; prva suza žalosti.

Mesto reći: „Tuj ću živjeti i koristiti, tu djelovati, stvarati i ostati“, potišten, srcem punim tuge i žalosti odputim se ravno na željezničku postaju i prvim vlakom odjurim u Pazin, da se potužim kotarskomu glavaru i da ga zamolim, da mi podieli drugo mjesto.

Drugi dan u jutro ravno me k njemu. Hoću, da mu se potužim i pripovjedim, nu on mi odmah upadne u rieč i reče, dakako njemački: „Vidim, da sam vam pametnjom izdao dekret za Kringu, jer vi ste imenovan za Čepić; ako želite, ja ću vam odmah izdati dekret“. Treći čin. Tablo!

Zašto se moj dekret preko noći promienio, zašto med načelnik, župnik, a i puk onako dočekao, tomu ne treba dokazivanja. Jedno je čim si i danas razbijam glavu, i često se pitam? Kojom sam srećom, Bože dragi, izbjegao, a da se nije sav onaj smrad, kamenje ono, kojim nedužne prozore polupali, sasuo za menom, kad sam nizbrdice iz mjesta izlazio?

Eto vam gospodo draga malene sličice iz vlastitog izkustva, iz prvog dana mi učiteljskog života.

Kud i kamo mora, kako već prije spomenuh, teške dane prolaziti, a još teže jade podnašati, kako mora mnogu gorku progutati i svakojaka proganstva podnašati učitelj onkraj dnevne Učke gore, kroz celo vrijeme njegove službe u občinah, koje su u talijanskim rukama, u poitalijančenim gnjezdima, možete si lasno stvoriti pojam, bez da van ja ovdje napose nabrajam; lasno i sami prosuditi, kako mn se svakojake klipove pod noge baca; lasno stvoriti sliku učitelja u zabitnom mjestu.

Srećan sam, da je ovo moje izvješće već do sada preobširno i da mnogo toga imam jošte, da navedem, pa da u daljnim mojim navodima moram biti čim kraći i obćenitiji, nu da toga nije (da nemam primjera iz mog vlastitog izkustva), bio bi kad bih i htjeo kojigod primjer navesti upravo u velikoj neprilici. Negodovanjem moram spomenuti, da mi se od toliko njih na koje se širom Istre obratih, da mi u kratko opišu svoje doživljaje, da mi u kratko izraze svoje želje, jednom riečju nitko odazvao nije. Žalostno al istinito. Nepresahlog, zanimivog vriela mogao bi bio posakupiti, nu reć bi, bez zamjere budi rečeno, da je učiteljstvo valjda preobterećeno poslom ili „prekomodno“. Sad me opet pri stvari.

Sviet je zloban i nenavidan i bojim se, da će sa budi koje strane tkogod na mene graknuti i doviknuti: „Ti učitelji samo se tuže i traže“. Jest, tužimo se, jer nam nijedobro, a to sam mislim već dovoljno dokazao; a sada ćemo tražiti, jer nemamo što bi nam išlo.

Tražimo, pače zahtjevamo u prvom redu dvomjesečne školske praznike-počitnice. Al čovječe božji § 8. ministerialne naredbe od 20. kolovoza 1878. odlučuje, da školska godina na pučkoj školi traje 46. tjedana, 2 tjedna više, nego li na srednjim i građanskim školama.

Držim, da će svaki pripoznati, a kako i nebi, kad je izkustvom stoljeća potvrđeno, da u zdravu tielu, zdrava je duša, i da prvi uvjet zdravlju tjelesnomu i duševnomu je iza teška rada mir, počitak.

Spomenuti zemaljski odbornik, u vrlo je ružičastim bojama opisao naš položaj, no mi ponajbolje znamo, kojim nam se je mučiti i truditi u prenatrpanim, malenim, zagušljivim, s higijeničkog najprimitivnijeg gledišta neshodnim školskim zgradama, kako se nam i djeci duh i tielo ubija; kako gubimo svoje zdravlje i prikraćujemo svoj dragocjeni život.

„Bez zdravlja nema bogastva“, narodna je rieč, dakle uz poboljšanje plaće, nužno je, da se odlučujući faktori zauzmu, da nam se počitnice produlje, kad već to imaju srednje i građanske škole — kad imaju na Ricci u Hrvatskoj i u njekojim drugim državama. Nesnosna godišnja vručina, a i godišnja poljska radnja, koja se u stanovitim mjesecima obavlja, te roditelji djecu silno kod kuće trebaju, bi zahtjevala, da ona dva tjedna ne bude škole.

Zavirimo malko u školske zakone, odmah će nam u oči pasti, da pučko učiteljstvo imade mnogo, dapače previše predpostavljenih obiasti. U prvom redu tri vieća, poimence: e. kr. zemaljsko školsko vieće e. kr. kotarsko školsko vieće i mjestno školsko vieće. Clanovi svih tih vieća, medju koje brojiu e. kr. zemaljskog i e. kr. kotarskog školskog nadzornika, imaju pravo nadzirati i kritizirati učitelja, na više razrednim školama i ravnanjući učitelj. K tomu dolaze kod imenovanja jednog učitelja na red občinsko zastupstvo i pokrajinski odbor. Ne pripada li učitelj vladajućoj strani občinskog zastupstva, eno ga prvoga, gdje ustaje proti njemu. A što da rečem o postupku zemaljskog odbora? O tomu reći ću svoju nješto kasnije.

Pomislite sada, koliko imade tu osoba, koje imaju ne samo paziti na njegovu djelatnost, nego proti kolikim mora da ima obzira. Željati bi bilo, da se ponajprije učiteljstvo po mogućnosti čim prije i čim više oslobodi od toli raznovrstnih upliva, to će se pako dogoditi, ako se pučka škola podržavi; držim da to svi tu odobravate i priznavate. Jedva tad će moći učiteljstvo uspješnije djelovati i bolje se svojoj uzvišenoj zadaći posvetiti, jer će biti neodvisnije slobodnije. Tada lje nećemo doživiti, što danas doživismo, naima, da se dopusti, da se nalaže, da se učiteljstvo izazivlje, da se vriedja na najbezobrazniji način,

Dosudi li sudba mladiću, kad svršši učiteljske nauke, da dodje na bolje, na pogodnije mjesto, nego li je meni bila dosudila, druge mu ozbiljne misli stanu pomučivati vedrinu njegova lića. Pro primo: prodje jedan, dva, tri mjeseca, da ne dobije plaće, trći okolo, obijaj pragove, moli, preporučuj se, pa kad napokon i dadje za prvi mjesec odbija mu se, ako nije slučajno prvog mjeseca počeo podučavati. Znan mi je slučaj, jer se na mojoj školi dogodio gdje sad službujem, da brat i sestra za cio mjesec nisu dobili novčieća plaće ni nagrade ikakve, akoprem su molili, jer mjesto na prvog počeli poučavati na drugog; na prvi nisu ni mogli jer je slučajno bila nedjelja. Stanoviti krugove misle, da učiteljstvo labko o milosti božjoj i o čistom, frižkom zraku i cio jedan mjesec živjeti može.

Često se dogodi, da privremeni učitelj bude premješten dva, tri i više puta, no o tomu neću niti da govorim; al na žalost moram spomenuti, da se bez ikakve krivde, povoda premještuju definitivno namješteni ili da se ne jednomu no mnogim uzkraćuje

difinitivno imenovanje il se na prosto neće da imenuje. Tko nije odan i podložan onim, koji sudbinu tu kroje, a nijedan bio Slovenac, bio Hrvat ne može, ne smije da bude, taj je mržen i progonjen, traže mu slamicu u oku, samo da mu oduzmo dobar glas ili ako je moguće, da ga upropaste.

Nije u Istri jedan slučaj, no ima ih više, da se razpisuju učiteljska mjesta za stalno popunjenje, da za nje mole posve usposobljeni učitelji. a njihove se molbe, obično poslie mnogo mjeseci vraća, da se ima ta mjesta ponovno razpisati. Kod toga ili se navadja kao uzrok, da ne bijaše predloga trojice, pošto je samo jedan molitelj molio za mjesto, kao n. pr. za Poljane i za Brgud u kotaru Voloskom. U Pazinu — u Opatiji popunjeno je mjesto učitelja voditelja talijanske pučke škole privremeno, jer zemaljski odbor, kod opetovanega raspisa tih mjesta, nije htjeo predstaviti nijednoga od trojice po občini predloženih, posve usposobljenih i za talijanske škole, i inače vriednih učitelja.

Bilo je mjesta u Istri, a imade ih i sada, gdje je na hrvatsko-talijanskoj školi, u kojoj ima samo 20 djece, koja govore hrvatski i talijanski, a preko 100 djece, koja samo hrvatski govore, imenovan učitelj i neimajuć usposobljenje za stalno namještenje na hrvatskim školama. Poznam opet učitelja, namještenoga na hrvatskoj školi, u kojoj se podučaje i talijanski, ali samo kano predmet (a to na svim školam u pazinskom, puljskom i koparskom kotaru) i toga nije se htjelo stalno namjestiti, jer nije imao službenoga usposobljenja za talijanski jezik. Kasnije podložio se izpitu, položio ga dobro i molio opet za stalno namještenje, al da, zemaljski ga odbor nije ni opet prezentirao, jer je bio Hrvat.

(Dalje sledi.)

X. glavna skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

dne 1. in 2. avgusta mes. 1898. l v Ljubljani.

II. Zbor delegacije. (Dalje.)

Gospod Brinar naznanja v imenu računskih pregledovalcev, da so se računi za leto 1896. našli v popolnem redu. Poročilo blagajnikovo se potem odobri, pregledovalcem računov za leto 1897. pa se na predlog gospoda Streleca izvolijo gg. Lovro Šah, Franc Brinar in Franc Kranje.

Gospod blagajnik predlaga, da se za leto 1898. določi prispevek „Zavezi“ zopet kakor lela 1897., namreč za prave 20 kr., za ostale pa 10 kr. (Se sprejme.)

Dalje poroča blagajnik, gospod Luznar o „Popotnikovem“ gmotnem stanju tako-le:

Poročilo

upravnništva o stanju „Popotnika“ do dne 1. avgusta 1898.

„Zaveza slov. učit. društev“ prevzela je leta 1890. od gosp. Nerata „Popotnik“ z ostalim dolgom od let 1886, 1887, 1888, 1889 in 1890. za tisk „Popotnika“ „Popotnikovega“ koledarja, različne tiskovine etc. 2100-55 gld.

1891. leta se je napravilo v tiskarni dolga 1329-56 gld.

poplačalo „ „ „ 607-26 „

premalo 722-30 gld.

1892. leta dolga v tiskarni 1099-50 gld.

poplačalo „ „ 711-57 „

premalo 387-93 gld.

1893. leta dolga v tiskarni 1084-60 gld.

poplačalo „ „ 1489-02 „

več 404-42 gld.

	Prenos	2100·55 gld.
1894. leta dolga v tiskarni	1057·05 gld.	
poplačalo " "	<u>966·60 "</u>	
premalo	90·45 gld.	
1895. leta dolga v tiskarni	1102·20 gld.	
poplačalo " "	<u>1278·73 "</u>	
več	<u>176·53 "</u>	
1896. leta na račun dolga	198·30 gld.	
1897. " " " " "	400— "	
Gosp. dr. Romih po dr. Glančniku	105— "	
Prebitek od let 1893. in 1895	<u>580·95 "</u>	
	1284·25 gld.	
Primanjkljaj od let 1891, 1892 in 1894	<u>1200·68 "</u>	
Od 1. januarja 1891. do 31. decembra 1897. se je poplačalo dolga		<u>83·57 gld.</u>
Popotnikov dolg znaša 31. decembra 1897		2016·98 gld.
Tiskarnični stroški za leta 1896. in 1897. so poravnani.		
Dohodki leta 1898:		
1. januarja 1898 v poštni hranilnici	150·99 gld.	
Na račun dolga za leta 1895, 1896 in 1897	267·20 "	
Naročnina za leto 1898	792·20 "	
Bivši naročniki	11·50 "	
Inserati	<u>29·05 "</u>	1251·04 gld.
Troški leta 1898:		
5. januarja tiskarni	105·10 gld.	
3. februarja "	95·70 "	
3. " na račun uredništva	100— "	
11. marca tiskarni za 2 štev. (po 800 iztis.)	84— "	
3. aprila " " 2 " " 800 "	84— "	
25. maja tiskarni za 800 iztisov "Popotnika"		
za mesece april, maj, junij à 84 gld.	252— "	
Uredništvu za marke	105— "	
" " časnike.	5— "	
" na račun	30— "	
Davek, poštnina in različnosti	<u>59·81 "</u>	920·61 gld.
Dne 1. avgusta 1898 je v blagajni		330·43 gld.
Proračun "Popotnika" od dne 1. avgusta do 31. decembra 1898. l.:		
Dolg iz let 1895, 1896 in 1897	961·73 gld.	
1. avgusta plačano	<u>267·20 "</u>	694·53 gld.
Zaostala naročnina za leto 1898		1148 80 "
Stanje blagajne dne 1. avgusta 1898		<u>330·43 "</u>
		2173·76 "
V letošnjem letu bo še izplačati:		
Tiskarni 6 mesecev à 84 gld.	504— gld.	
Uredništvu za marke	70— "	
Uredništvu in upravništvu	160— "	
Različnosti	<u>30— "</u>	764— gld.
Stanje blagajne dne 31. decembra 1898		1409·76 gld.

„Zaveza“ dolžuje tiskarni 2016·98 gld. ali	
okroglo	2017— gld.
35 ^o / _o popusta	<u>706·97 „</u>
pravega dolga	1310·03 gld.
Ako primerjamo stanje blagajne dne 31. decembra 1898	1409·76 gld.
z dolgom tiskarne	<u>1310·03 „</u>
ostane koncem leta 1898. v blagajni	99·73 gld.

Bilanca „Popotnika“.

Dohodki:

Glasom adresnih pol je naročnikov	696	
zastonjeksemplarov	<u>49</u>	
plačujočih	647 à 3 gld.	1941— gld.

Troški:

Tiskarni 1 mesec à 95 gld.	95— gld.	
„ 11 mesecev à 84 gld.	924— „	
Marke za ekspedit	180— „	
Uredništvo in ekspedit	200— „	
Upravništvo, poštnina, davek	100— „	
Slučajnosti	<u>100— „</u>	1599— gld.
Čisti dobiček „Popotnika“		342— gld.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1898.

Fr. Luznar,

„Popotnikov“ upravnik.

Poročilo se po kratki debati vzame na znanje.

(Še pride.)

VI. štajerska deželna učiteljska konferenca

se je vršila dne 12. in 13. septembra mes. t. l. v Gradcu v dež. vitežki dvorani (Rittersaal). Dne 11. septembra ob 6. uri bilo je predzborovanje v prvem nadstropju gostilnice „zur Stadt Neugraz“, katerega so se večinoma vsi odposlanci vdeležili. Otvoril ga je ob 7. uri zvečer c. kr. dež. nadzornik gospod V. Linhard, omenivši, da namen tega predposvetovanja ni, da bi se tukaj sklepalo, ampak da bi se zedinili v osehah, katerim se naj poverijo funkcije zapisnikarjev in stalnih odbornikov. Posel zapisnikarjev pa je težaven ter zahteva posebnih zmožnosti. Zato je treba, da se jemljejo v poštev take osebe, katere so temu poslu kos. Za stalni odbor predlagal je gospod predsednik dvanajst gospodov in sicer po štiri za Zgornje-, Srednje- in Spodnje-Štajersko.

Seja se je potem na 10 minut prekinila, da so se poslanci posvetovali in potem so se sprejeli ti-le nasveti: Gospoda Stöckl in Mühlfeith iz Gradca naj se izvolita zapisnikarjem; odbornikom pa gospodi Horvatek (Gusswerk), Otter (Zeltweg), Slana (Gais-horn) in Scherer (Tollingraben) za Gorenje-

Štajersko; ravnatelj Drescher, (Gradec), Grimm (Waltendorf), Monschein (Tobelbad) in Pröll (Gleisdorf) za Srednje-Štajersko; Iglar (Loka pri Zid. mostu), Neuner (Muta), Praprotnik (Mozirje) in Žiher (Vurberg) za Spodnje-Štajersko.

Gosp. Stöckl še predlaga, da bi se naj za vsaki del dežele volilo s posebnimi listki. Se tudi odobri. O prašanju gospoda Otter-a gledé na diete odgovori gospod dež. šolski nadzornik, da je po sebi razumljivo, da se povrnejo tudi za 11. dan septembra dnevni troški; 11. dan je dan za potovanje h konferenci, 12. in 13. sta konferenčna dneva, 14. pa se računji za potovanje domu.

Ko še je gospod predsednik opozoril, da se pismeni predlogi sprejemajo le do 13. dopoldne, zaključil je predposvetovanje.

I.

Dne 12. septembra je bilo prvo zborovanje. Svojim namestnikom imenoval je predsednik deželni šolski nadzornik, gospod Viljem Linhard, ravnatelja c. kr. učiteljsča v Gradcu, gosp. Karola Jauker-ja. Volitev

zapisnikarjev pa se je vršila per acclamationem ter sta bila izbrana gospoda Stöckl in Mühlfeith, kakor se je določilo pri predzborovanju. Gospod Mühlfeith bi sicer ne bil dolžen izvolitev sprejeti, vendar je izjavil, da stori to rad v interesu stvari. (Priznanje). Gospod predsednik otvori potem zborovanje ter v svojem nagovoru omeni to-le:

Ko ste prejeli povabilo h konferenci, navduševala Vas je misel, da pade VI. štaj. dež. učiteljska konferenca v proslavljeno jubilejno leto presvitlega našega vladarja. Saj bi tudi res ne bili zamudili, izraziti našega prisrčnega veselja, naše neomajene zvestobe in ljubezni do dedne cesarske hiše. Toda sedaj, ko je zadel našo prevzvišeno cesarsko hišo grozen zločin, čegar zanikarnost pretresa ves svet, se spominjajmo tega na tem mestu, ter zadušimo občutke veselja v svojih prsih in združimo svojo iz dna sreča se dvigajočo molitev v besede: „Bog ohrani, Bog obvari našega cesarja, našo deželo!“

Na predlog meščansko-šolskega ravnatelja gosp. Fr. Frischa iz Maribora se je sklenilo, odposlati 4 pooblaščenca h gosp. namestniku, da mu sporočijo izraz žalosti dež. učiteljske konference.

Potem je podal gospod predsednik kot uvod k razpravam te-le statistične podatke o razvoju štajerskega ljudskega šolstva v zadnjih šestih letih: Leta 1890/91 bilo je 267 eno-, 215 dvo-, 147 tri-, 87 štiri-, 81 pet-, 16 šest- in 1 sedemrazrednih, skupaj torej 794 javnih ljudskih in 7 meščanskih šol, to je 33% enorazrednic in le 10% petrazrednic. Šolo obiskovati dolžnih otrok je bilo 182.932, šolo obiskujočih 175.924, torej **7008** otrok, ki so zrastle brez vsakega pouka.

Moških učnih moči je bilo 1466, ženskih 456, skupaj 1922.

V šolskem letu 1896/7. pa je bilo 235 eno-, 227 dvo-, 157 tri-, 105 štiri-, 102 pet-, 2 šestrazrednih, skupaj 828 (+ 34) ljudskih šol. V vsakem teh šest let se je povprek komaj po šest šol ustanovilo. Od teh je bilo 28% enorazrednic, nasprotno pa le 12% petrazrednic (+ 2%). Leta 1896/97 se je celodnevno poučevalo na 85%, 1890/91 na 79% vseh šol (+ 6%). Na Štajerskem je torej danes le še 120 šol, kjer se učenci

poldnevno poučujejo, kjer torej prav za prav hodijo le po 4, oziroma 3½ ali 3 leta v šolo. Šolo obiskovati obveznih otrok je bilo 191.088, obiskujočih 183.606, torej **7482** takih, ki so vzrastli brez vsakega pouka. Temu je krivo, kakor je govornik povdarjal velika revščina v nekaterih krajih.

Učnih moči je bilo 1633 možkih, 689 ženskih, skupaj 2322 (+ 400). 645 občin z 20.089 otroci živalo je generelne olajšave.

— Prav neugodno je razmerje števila otrok, ki pride na eno učno moč. Najneugodnejše je to v šolskem okraju šmarskem, kjer ima ena učna moč povprek poučevati **125** (!) otrok, najugodnejše pa v mestu mariborskem s povprek 42 in v Gradcu s povprečno 46 otroci na eno učno moč. Predsednik priznava, da tako neugodne razmere delo učiteljevo zelo ovirajo in vzgojne njegove uspehe zmanjšujejo; a meni, da to z ozirom na ogromne stroške, katere ima dežela z ozirom na razne kulturne naloge, vendar drugače biti ne more.

Stroški znašali so l. 1890/91 1.293.566 gld., a l. 1896/97 1.669.000 gld. (+ 376.566 gld.) za dež. šolski sklad, za penzijski sklad pa l. 1890/91 143.231 gld., a l. 1896/97 156.347 gld. (+ 13.116 gld.) Gospod predsednik je svoje premišljevanje sklenil takole: Ako znate upoštevati ta števila ter dotične razmere in odnošaje, ki na vse človeške razmere z vso težo in močjo pritiskajo, tedaj bodete morali priznati, da je opazati v obče lep napredek. Nikakor pa se še ne more trditi, da vse tudi že odgovarja opravičenim željam. Opozarjam Vas, da ni prav, ako se vse zahteva od šolskih oblasti.

Zlasti šolske oblasti potrebujejo, da se delo posreči, sodelavcev, ki so od svoje naloge prešinjani, in ako bodete ne le Vi, ampak vso štajersko učiteljstvo brez izjeme in vsak čas svoje dolžnosti v šoli in izvan šole nad vse vestno izpolnjevali, tedaj se bodo pojavili še večji poboljški.

Potem so se vršile volitve stalnega odbora po listkih in bili so izvoljeni vsi kandidati, kateri so se določili v predkonferenci, namreč, za Gorenje Štajersko: Horvatek Albert, Otter Anton, Scherer Henrik in Slana Janez; za Srednje Štajersko: Drescher Janez, Grimm Paul, Monschein Franc in Pröll Klement; za Spodnje Štajersko: Iglar Michael, Neuner Viljem, Praprotnik Franc in Žiher Franc.

(Dalje sledi.)

Skrbimo že v domovinskem pouku za tó, da se otroci udomačijo na zemljevidu.

Piše Matija Heric.

Dragi mi tovariš gospod Pulko obravnaval je v „Popotniku“ prelepo našo domovino Štajersko. In res je dobro in koristno, ako se naša ožja domovina pogovori vsestransko, da učenci spoznavajo vrline svoje materine dežele; kajti tem potom še bodo mogli bolje ceniti njene prednosti, kadar bodo jakosti njene primerjali z značilnimi svojstvi sosednih dežel.

Ob tej priliki opozarjam na strokovnjaško delo znanega pisatelja in meščanskega ravnatelja Trunk-a v Gradcu „Die Anschaulichkeit des geographischen Unterrichts“, o katerem se izraža sloveči šolnik Fr. Polack v znamenitem časniku „Oesterr. Schulbote“ tako-le: „Ich las zum zweitenmal Ihre vortreffliche Arbeit über „Die Anschaulichkeit des geographischen Unterrichts“, Ihre knappe und doch gründliche und praktische „Reform d. g. U.“ Graz, Leykam, 16 S. 30 kr.) und fand meine gute Meinung, dass Sie ein berufener Führer auf dem Schulgebiete seien, vollauf auch in Ihren Schriften bestätigt“.

Ne bo pa tudi odveč, ako na tem mestu dragim sotrudnikom predlagam v presretovanje izvrstno delo slovečega šolnika Mohaupt-a „Allerlei Hobelspäne aus meiner Werkstatt“ (Leipa in Böhmen, Joh. Küstner), katero sem že večkrat s pravim zanimanjem prečital. Ta Mohaupt Vam je „unicum“, učitelj, odgojitelj, metodik od pet do glave. Ne pravi zastonj o njem zgoraj imenovani šolnik v povedanem „Schulbote“: „Man kann sein Buch „Allerlei H. a. m. W.“ nicht anders als mit Entzücken lesen. Welch gesunde Natur! Welch reicher Humer! Welche Kunst der Darstellung! Wie weiß er zu packen, zu überzeugen, zu belehren! Wie versteht er die Saiten des tiefsten Ernstes und der fröhlichsten Laune zu rühren! Der Mann mit seiner ausgeprägten Eigenart ist gesund bis in die Nieren. Und gesund zu machen und gesund zu erziehen, das muss er verstehen. Lebhaft, frisch, klar, witzig, der Blick scharf, der Gedanke rasch, das Wort treffend, das Herz warm, das Ziel sicher, der Weg gangbar: das ist Director Franz Mohaupt! Wer mit solchen Eigenschaften nicht ein vorzüglicher Lehrer wäre, der müsste ein Murrelthier oder Siebenschläfer sein“. To Vam je ocena!

V imenovani Mohaupt-ovi knjigi najdemo jasne razprave in migljaje, kako nam je postopati v raznih predmetih ljudske šole, tudi v zemljepisnem pouku, da dosežemo zaželjeni smoter. Komur je napredek geslo, naj seže po tem originalnem delu!

In sedaj se vrnimo zopet k naši razpravi.

Ne bodem rszkladal nič novega — a ta stara roba je prav za prav vedno nova, ako imamo pred seboj nove učence, ki se morajo udomačiti na zemljevidu. Vé pa vsak misleč sotrudnik, da so učencem večkrat nejasni tudi taki pojmi in izrazi, s katerimi občujejo v navadni govorici; ko pa vprašamo po njih bistvu, se takoj prepričamo, da jih itak ne umejo.

Vprašajoč po straneh sveta bodeš dobil različne odgovore: Četiri, osem, šestnajst, mnogo, nebrojno ali neskončno mnogo. Na to rečem: Zadnji odgovor je bil resničen; kajti v vsakem krogu se da potegniti neskončno mnogo polomerov! Če potegneš v velikem krogu še toliko polomerov, baš še jih lahko dostavljaš vedno več. A vendar je imel tudi prvi odgovor pravi namen, le nenatančno se je izrazil učenec. Kako bi moral reči?

Učitelj: Imamo štiri glavne strani sveta. Kako se zovejo?

A.: Sever, jug, vzhod, zahod!

B.: To ni prav po vrsti; temveč: sever, vzhod, jug, zahod!

C. Ne, povedati se mora: Vzhod, jug, zahod, sever — po solncu!

Mi pa rečimo: Začenjamo lahko s katero koli stranjo, samo da učenec zna vse štiri prav kazati. Pokažite mi, kje je jug! Več učencev se pokliče; vsak kaže kam drugod. — Kje pa je jug? Eden zadene pravo struno: Jug je tam, kjer stoji solnce opoldan. Kje je vzhod? N.: —, kjer solnce zjutraj vzhaja! To se popravi: Vzhod je tam, kjer solnce stoji ob šestih zjutraj. Kje je zahod? N.: —, kjer solnce stoji ob šestih zvečer. Kje je sever? N.: —, kjer solca nikoli ne vidimo.

Kako se še glavne strani sveta drugače zovejo? Vzhod ali jutro; jug ali poldan; zahod ali večer; sever ali polnoč.

Sedaj pokličemo učenca k šolski mizi ali na oder. Obrni se proti jugu! Desnico predse! Kaži rekoč: Pred seboj imam jug, za seboj sever, na desnici zahod, na levi vzhod.

Pokliče se drug učenec. Reci mu: Obrni se z nosom proti vzhodu! Učenec, kažoč z desnico govori: Pred menoj je vzhod, za menoj zahod itd.

Sostrani (pritične strani) sveta.

Pokažite mi stran sveta, ki leži natančno med vzhodom in jugom! Kako se zove? Pomnite: Jug in sever sta višja gospoda nego vzhod in zahod, zato moramo višjega gospoda prej imenovati. Ta stran se torej ne zove vzhodno južna, ampak južno-vzhodna. Kako pravimo strani sveta med zahodom in severom? Nikakor ne zahodno-severna, ampak severno-zahodna stran itd.

Takoj pokličem učenca na oder! Obrni svoj nos ravno med jug in zahod! Roko pred se! Kaži rekoč: Pred seboj imam južno-zahodno stran (jugo-zahod) itd. Ob enem naslikam teh osem strani sveta na tablo in jih značim z začetnicami.

Sedaj bi bilo dobro imeti pri rokah (rožo) veternico in kompas, pojasnjujoč učencem njiju namen in rabo. Opozoriti je treba učence na naglas besede kompas, rekoč: Pomnite! predzadnji zlog se naglaša. Mnogim gospodom tovarišem je gotovo znano, da so celo učenci srednjih šol zvali to čudno reč: kompóst!!; torej je treba natančnosti, da se oko privadi vnanjji obliki, jezik izgovarjanju, um pa pojmovanju tega velevažnega sredstva za spoznanje (orijentiranje.)

Potem se učencem razjasni:

1. Na zemljevidih je sever zgoraj, kje je potem vzhod, jug, zahod?

2. Zemljevid bi po pravem ne smel viseti, ampak ležati bi moral vodoravno na tleh. Razprostrimo torej naš zemljevid po tleh! Leži prav?

Učenci sami najdejo, da mora gorenja stran zemljevida kazati proti severu.

Recimo, da imamo pred seboj Schober-jev zemljevid vojvodine Štajerske. (Ta zemljevid je podloga naši razpravi; a učenci nimajo nobenega v roki.)

Kje smo mi? Smo na tem zemljevidu? O da — tukaj! Kje je Ptuj? Poišče se. Učenec kaže na ime! Popravi se rekoč: Kazati se nikoli ne sme na ime, marveč na kolobarček! Pridi sem N.! Kaži mi, na katerej strani odra leži Ptuj! To pokaži na zemljevidu! Tu, kjer smo mi, deni svinčnik na neošpičenem koncu, ošpičeno stran pa obrni proti mestu Ptuj — a ne proti imenu, ampak proti kolobarčku! Obrni svinčnik proti Sv. Vidu (pri Ptuj) proti Ormožu! proti Mariboru! itd.

To so važne vaje, katerih ne smemo popolnoma opuščati tudi takrat, ko so učenci na zemljevidu že precej doma.

A tudi sledeče vaje so koristne. Kako daleč je od nas v Ptuj? k Sv. Vidu? v Ormož? v Maribor? v Celje? Seveda se tu jemlje v poštev ravna črta. Zato vzamimo kos papirja v obliki ozkega primerno dolgega pravokotnika. V to svrho moramo poznati merilo, ki se najde na vsakem pravičnem zemljevidu. Kje je beleženo? Kako se čita?

Poiščimo merilo! Čitajte 1 : 150.000! To ni delitev ali meritev, marveč razmerje. Čita se: v razmerju 1 do 150.000; to je: 1cm na našem zemljevidu znaša v istini 150.000cm, 1500m ali 1·5 ($1\frac{1}{2}$)km; 1cm je omaljšano merilo, $1\frac{1}{2}$ km pa istinito ali naravno.

Vzamimo ta kos papirja in zmerimo, kako daleč je od Nove cerkve do Ptuja!

Glejte! Na starem zemljevidu Kocen-ovem je beležena vas Zakl, kraj katere stoji podružnica Nova cerkev, na našem novem zemljevidu pa tega sela ni navedenega. A vendar jo lahko najdemo. Tu le (pokaže se) leži Nova cerkev. Na točko (Novo cerkev) položimo ta konec papirja. Obrnimo drugi konec proti kolobarčku (Ptuju)! Potegnimo tik kolobarčka na papirju povprečno črto! Zmerimo s tem le ravnilom razdaljo! (5cm) Kaj pomeni 5cm?

1cm na našem zemljevidu meri v naravi $1\frac{1}{2}$ km, 5cm znaša $1\frac{1}{2}$ km \times 5 = $7\frac{1}{2}$ km v istini. Od Nove cerkve do Ptuja je torej pot $7\frac{1}{2}$ km dolga.

Od prej že vedó učenci, da se 1km prehodi v 1 četrt uri. Da učenci tó razumé, treba je raznih vaj!

Ko greste iz šole domov, poskušajte šteti korake! Naštevši jih 150, boste prehodili okoli 100m. Koliko korakov boste našteli, ko boste prehodili 1km? (1500 korakov.) Koliko korakov boste našteli do praga svoje domače hiše? Poskusite to iz šole domov gredé! Koliko metrov, kilometrov bo do doma? Hočem Vam povedati, ko boste šteli. Tako-le: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 19, 20, — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 29, 30 itd.

Vojaki gredó enakomerno; njih koraki so nekaj daljši od vaših; kajti naredé prehodivši 100m samo 133 korakov. Koliko znaša to pri 1km?

Zdaj pa izračunajmo, koliko ur hoda je od nas na Ptuj? Rekli smo, da je pot od nas do Ptuja dolga $7\frac{1}{2}$ km; to je, če bi bila cesta tako ravna, kakor naše ravnilo. 1km = $\frac{1}{4}$ ure; $7\frac{1}{2}$ km = $\frac{1}{4} \times 7\frac{1}{2}$ = $\frac{1}{4}$ ure \times $\frac{15}{2}$ = $\frac{1}{8}$ ure \times 15 = $\frac{15}{8}$ ur = $1\frac{7}{8}$ ur; to je 1 uro 50 minut.

Ni pa nikakor zanesljivo meriti daljavo s časom; kajti nekateri ljudje gredo hitreje, nekateri pa počasneje. Bolje je torej, da računimo daljavo kakega kraja po kilometrih. Kako daleč je na Ptujsko goro? k Sv. Vidu? v Maribor? itd. Take vaje so zelo koristne.

Kaj pomenijo znamenja na zemljevidu?

(Barva mej, kronovin, gor, vršacev, rek, jezer, morja). Kakšno znamenje stoji na mestu, od katerega naprej je reka plovna? Kakšno znamenje je za parobrod? Kako se značijo cerkev, grad, razvaline kakega gradu, železnice, ceste? Kako se zaznamuje glavno, kako manjše mesto? trg? vas? So-li vasi, trgi, mesta tako okrogla. So primeroma tako velika? So reke tako široke, kakor se slikajo? Zakaj se slikajo tako debelo? So res črne? So železnice rudeče? So jezera in morja višnjeva? So meje Štajerskega v naravi tako označene, kakor na zemljevidu? Občutimo to, ako pridemo iz ene dežele v drugo? Kdo je že bil na Brezovi gori? Katera dežela meji tam Štajersko? (Horvaško.) Si-li občutil to, ko si stopil na Hrvaško? Veste li, kaj nam kaže, da se tam začinja Hrvaško? Mejnik. — Deželni mejnik.

Tudi to so potrebne in koristne vaje, da se morejo učenci udomačiti na zemljevidu.

Te kratke poteze naj zadoščajo. Kdor tako poučuje, mislim, ta oživi zemljevid, odklepajoč učencem skrivnosti svoje, on vzbudi v mladini veselje do domovinskega in zemljepisnega pouka.

Slovstvo.

Novosti.

† „Cesarica Elizabeta. V spomin na preblago vladarico avstrijsko povodom Nje žalostne smrti slovenski mladini sestavil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani.“ Založil J. Giontini v Ljubljani. Cena 15 kr., po pošti 18 kr.

Vsebina je razdeljena v 20 poglavij in sicer: I. Rojstvo cesarice Elizabete. II. Bratje in sestre cesarice Elizabete. III. Lepota cesarice Elizabete. IV. Zaroka s cesarjem Francem Jožefom I. V. Slovo od doma in pot na Dunaj. VI. Poroka. VII. Otroci Nj. Veličanstva cesarice. VIII. Usmiljeno sree cesarice Elizabete. IX. Pobožnost Nj. Veličanstva cesarice Elizabete. X. V smrti nevarnosti. XI. Bolezen. XII. Cesarica Elizabeta — umorjena. XIII. Morilec. XIV., V dnevih žalosti. XV. Na mrtvaškem odru v

Genevi. XVI. Prevoz na Dunaj. XVII. Na Dunaju. XVIII. Pogreb cesarice Elizabete: 1. Pred pogrebom. 2. Sprevod. 3. V kapucinski cerkvi. 4. Žalovanje v Ljubljani. 5. Sklep. XIX. Izrazi sožalja. XX. Cesarjeva zahvala. Osmemu poglavju je dodanih osem anekdot iz življenja cesarice, katere bo mladina posebno rada čitala.

Ta raznovrstna vsebina nam priča, da je knjiga marljivo in vestno sestavljena, zato jo slovenskemu učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in slovenskemu narodu sploh, kojemu se je ranjka cesarica tako zelo omilila, kar najtopleje priporočamo. Naj bi je torej ne bilo nobene knjižnice na Slovenskem, kateri bi ne bilo v spomin na pokojno cesarico tudi te najnovejše knjige o † cesarici Elizabeti. Naša mladina naj bi se pa obdarila z njo v dan 19. novembra.

Društveni vestnik.

Iz ljutomerskih goric. Poročati nam je o zborovanjih ljutom. učit. društva dne 2. jun., 7. jul. in 1. septembra. V teh zborovanjih smo se posve-tovali o prireditvi skupne šolske izložbe za ljutom. šolski okraj, oziroma o ustanovitvi okrajnega šolsk. muzeja. Razgovarjali smo se o konferenčnem vprašanju glede varstva živali ter izvajali dotične vodilne stavke. Odobrili smo predsednikov načrt za slavnost praznovanja cesarjeve 50letnice povodom okrajne učiteljske konferencije. Gospod Šijanec ml. podal nam je navodilo, kako izdelovati konferenčne naloge in kako jih razpravljati. Predsednik Robič, naš sedanjí zastopnik v okrajnem šolskem svetu namesto gsp. Cvalteja, kateri se je tej častni službi odpovedal, govoril je v zadnjem zborovanju o delokrogu šolskega strokovnjaka. Po vestnem izvrševanju tega, kar nam je razvil, hoče od učiteljstva,

oziroma od tega večine skazano mu zaupanje opravičevati. (Odobranje). Obžalovati je, da so se v društvene zadeve začele vpletati osebnosti proti predsedniku, vsled česa je ta odložil načelnístvo učiteljskega društva.

S Krasa. (V a bilo) k zborovanju podpisanega učiteljskega društva, slavečega 50letnico Nj. Velič. ces. Fr. Jos. I. v Sežani, dne 13. oktobra. Dnevni red: 1. Sv. maša ob 10 uri v župni cerkvi. 2. Predsednikovo poročilo. 3. Slavnostni govor. 4. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja. 5. Razvoj šolstva za vlade ces. Fr. Jos. I. 6. Volitev 7mga odbornika. 7. Predlogi — Skupen obed ob 12 uri popoldne. K obilni udeležbi uljudno vabi „Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj“.

V Sežani, dne 28. septembra 1898. Odbor.

Dopisi in razne vesti.

Kranjsko. (Močnikova slavnost.) Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima zabeležiti v svojo kroniko lep dan, ki dela čast društvu in sploh vsemu slovenskemu učiteljstvu. Dne 10. vel. srpana smo namreč odkrili v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem spominsko ploščo sovrstoiku Praprotnikovemu in Tomšičevemu, prezasluznemu Mat. Močniku. Kar nastopa slovensko učiteljstvo javno in neustrašeno za korist šole in blagor učiteljskega stanu, v tem času si je pridobilo mnogo prijateljev ne samo v krogih naše inteligence, ampak tudi med preprostim narodom. Temu najlepši dokaz je zopet

Močnikova slavnost, ki je bila v pravem pomenu besede veličastna. Slavnost je nov dokaz simpatij, koje uživa napredno slovensko učiteljstvo med slovenskim narodom. Preprosta gorenjska vas Zalog si je ta dan oblekla praznično obleko. Vse je bilo v zastavah in slavolokih; domači fantje so označevali že na vse zgodaj s streljanjem slavnostni dan, ljudstvo je pa opustilo ta dan težko delo ter se udeležilo slavnosti, da proslavi spomin svojega rojaka in počasti slovensko učiteljstvo. Ko smo ob določeni uri dospeli v Zalog, nas je pred krasnim slavolokom v imenu občinskega zastopa v prisot-

nosti velike množice domačinov pozdravil domači nadeučitelj g. L. Letnar. Ob 10. uri je daroval cerkijanski kaplan, č. g. Jakob Matjan v domači cerkvi sv. mašo, pri kateri so peli učitelji pevci. Cerkev je bila natlačeno polna. Po sv. maši smo šli vsi k rojstni hiši Močnikovih, kjer je vzdana lepa spominska plošča. Tu nastopi slavnostni govornik, gsp. Jožef Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju, ter mnogobrojno množico Močnikovih čestivec tako-le nagovori:

Čestita gospoda!

Predragi rojaki Močnikovih!

Zbrali smo se danes pred tem domom, da proslavimo spomin moža poštenjaka, moža značajnega, moža rodoljuba, moža prvoborivca za pravice slovenskega učiteljstva. Presrčna vam hvala zbranim slaviteljem tega moža, čegar ime bode izrekal narod slovenski vedno s spoštovanjem, da ste došli v tolikem številu. Čast vam! V posebno čast si pa štejem jaz, da smem danes pregovoriti nekaj besed v spomin svojemu nekdanjemu učitelju in poznejšemu iskrenemu prijatelju svojemu — Mateju Močniku.

Kar je bil Močnik kot pisatelj slovenski in kot učitelj slovenske mladine, to so ocenili in bodo ocenjevali strokovnjaki obširneje in temeljiteje, nego bi bilo mogoče danes meni. Moj namen bodi edini ta, da ga ocenim kot človeka, kot moža, kot neustrašenega borivca na šolskem polju. — Vsi vemo dobro, da ima vsak človek poleg dobrih tudi slabe lastnosti. Sodili bi morda, da je tudi Močnik imel kako slabost na svojem značaju. Verjemite mi, da bi je danes ne zamolčal. Toda poznal sem moža predobro, a reči moram — in to povdarjam: Slabe lastnosti Močnik ni imel nobene! A smelo tudi rečem: marljivost, neutrudnost, usmiljenost, jekleni značaj, skromnost, preprosta ponižnost, požrtvovalnost in Bog zna koliko še drugih lepih duševnih lastnosti je krasilo Močnika v toliki popolnosti, da se sme trditi: S pokojnim Močnikom je šel s sveta eden najboljših, najblažjih in najplemenitejših sinov slovenskih mater.

Močnik je bil pred vsem zelo pobožen in odločen narodnjak. Pobožen brez hlinjenja, narodnjak brez omahljivosti. Ljubezen do Boga in ljubezen do domovine in do naroda njegovega sta bili združeni v njem tako čudovito, da ju ni bilo mogoče ločiti, in tudi ni glede na Močnika govoriti o eni ali drugi posebe. Resnično, on je ljubil Boga nad vse, svoj narod pa bolj nego samega sebe. V slavo božjo, v slavo svoje domovine in v prid svojemu narodu je posvetil on vse svoje sile in deloval v tem zmislu neomahljivo do svojega zadnjega izdihljaja. Ni je bilo menda v Ljubljani blagodejne naprave in obče-koristnega društva, da bi Močnik ne bil deloval v njem. Milosrčnost do ubožcev pa ni poznala mej. Malo je imel dohodkov, malo pa tudi potrebsčin, a vse, kar mu je ostalo čez njegove skromne po-

trebsčine, je razdal ubožcem. Naj navedem tukaj le en slučaj njegove dobrotljivosti. Ko sem ga obiskal nekega dne, pride k njemu tudi neka stara ženica ter ga poprosi za podporo. Močnik stopi k meni ter mi reče: „Prosim Vas, gospod kolega, jaz nimam krajcarja, posodite mi petdeset krajcarjev, da jih dam tej ubogi ženi.“ — Kakor vidimo iz tega slučaja, je bil Močnik dobitelj celo čez svoje moči.

Slovstveno delovanje Močnikovo pa sodi v najburnejšo in najhujšo dobo slovensko, v ono dobo, v koji so je tuji živelj jel širiti in napihovati po naši slovenski domovini. Žalosten je bil oni čas, v kojem se je pritiskal Slovenec na svojih rodnih tleh kruto ob steno, ko se je zatiral z vso ostrostjo vsak pojav rodoljubja, ko se je Slovenec na njegovih rodnih tleh štel v zlo, da je bil Slovenec. Res le pohlevnemu in skromnemu narodu slovenskemu se je moglo pripetiti kaj takega. A tudi le pohlevni in skromni narod slovenski je mogel trpeti in pretrpeti kaj takega. Dogajalo se je takrat predostokrat, da so se odtegovale najboljše sile slovenske vsakemu delovanju za narod; dogajalo se je, da se je velikansko število sinov slovenskih mater jelo sramovati besede materine ter se napihovalo v tujem jeziku. V mnogih slučajih je bilo kar naravnost smešno slišati sinove slovenskih mater lomiti nemščino. Skoro bi rekel, da bi bili ti sinovi slovenskih mater izkazali nemščini več časti, ako bi ne bili nikdar izbleknili nemške besede.

In čudo čudovito! Ko so se okolo leta 1880. nekoliko zjasnila vremena Slovincem, so zopet prihiteli ti sinovi slovenskih mater med narod ter klicali: Narod slovenski, tu nas imaš, zopet smo Slovenci!

Da smo pa Slovenci mogli pretrpeti vse te stiske in vso svojo nesrečo, k temu je pa pripomoglo to, da hvala Bogu, nam ni majkalo nikdar mož, ki so nas vodili in jačili. Nam tudi veljajo krasne besede francoskega škofa in odličnega pisatelja Dupanloupa, ki piše: „Kaj stori Bog, hoteč skusiti kako ljudstvo? Vzame mu vzgojitelje, in ako nima teh, jame omagovati ter jemati konec. Česa je treba tedaj narodom, da se likajo, ohranjajo in — če treba — tudi prerajajo? Pred vsem mož. Možje jačijo, ohranjajo in prerajajo narode. Kdaj pa slabé narodi, kdaj se manjšajo in kdaj propadajo? Kadar jim manjka mož.“ — Da, k naši sreči, nam Slovincem ni manjkalo mož, mož, ki so nas vodili, mož, ki so nas jačili, mož, ki so nas branili, mož, ki so nas navduševali. In tem možem je pripadal naš preblagi Močnik. Letos je ravn 25 let, kar je stopil on na čelo slovenskega učiteljstva ter prevzel uredništvo „Učiteljskega Tovariša“. In bil je mož na svojem mestu. Navdušen za svoj narod, navdušen za svojo domovino, navdušen za šolo, navdušen za svoj poklic, strog sam s seboj, strog z nasprotniki naroda in učiteljstva. Nasprotnikov pa ni bilo malo. Planili

so po tem blagem možu, zakaj vedeli in čutili so dobro, da je Močnik ona mogočna skala, ob kojoj se je treba upreti, kojoj je treba prekucniti, razrušiti in poteptati, da se odpravi iz vsega slovenskega učiteljstva narodni ponos in narodna zavest. A ni šlo! Močnik je stal na svojem mestu kakor kapitan na potapljačici se ladiji. Res, takrat je bil „Učiteljski Tovarish“ dostikrat v nevarnosti, da se potopi. Oj kako veselje bi bilo potem v Izraelu! A ni se zgodilo. Na Močnikovih strani je stala narodna posvetna inteligenca in narodna duhovščina ter je podpirala duševno in gmotno. Slava tem vrlim možem!

Mož s takovimi zaslugami, kakoršne je imel Močnik, bi se bil lahko ponašal, lahko bi bil ponosen na to, kar je storil. Toda kaj je bila Močniku posvetna slava, ni je iskal nikdar, bil je preskromen. Ko je zasijalo potem okolo leta 1880. Slovencem vsaj na Kranjskem nekako lepše solnce, je prepustil svoje častno mesto drugim, kakor bi hotel reči: Zdjaj pa živajte vi sad mojega truda!

Z radostjo bodi torej pozdravljen današnji dan, dan, v kojem narod slovenski in narodno slovensko učiteljstvo izkazuje svojo zahvalo tebi, mož skromni, mož pošten, mož značajni, tebi vrlina slovenskega učiteljstva! — Padi torej zavesa s plošče, kojoj so ti postavili tvoji čestilci na tvojem rojstnem domu. Pričaj in kazi plošča našim potomcem in celemu narodu slovenskemu, da se je tu rodil, da je tu preživel svoja prva leta, da je tu prejemal svoje prve nauke od svoje matere mož, o katerem ponosno rečem: On je bil cel mož, cel poštenjak, cel značaj! Iz dna srca naj ti zadoni: Slava, slava, slava! (Živahno pritrjevanje.)

Po slavnostnem govoru so zapeli učitelji Jenkovo „Molitev“. Potem smo šli vsi v sosedno vas Komendo k banketu, ki ga je priredil v občo zadovoljnost znani gostilničar g. Mejač. Banketa se je udeležilo blizo 100 oseb, med temi župan ljubljanski Ivan Hribar, ravnatelj Senekovič, člen dež. šolskega sveta Kržiž, katehet Merčun, domača duhovščina, cerkljanska duhovščina in mnogo druge odlične gospode. Vrsto napitnic je pričel predsednik kamniškega okrajnega učit. društva, g. L. Letnar ter je napil krepko zdravico presvetlemu cesarju, kateremu smo vsi navdušeno zaklicali trikratni „Slava!“ Isti govornik je napil potem rojaku kamniškega okraja in podporniku slovensk. učiteljstva, blag. g. Iv. Hribarju. Gosp. E. Gangl je nazdravil v navdušenih besedah prijateljem slovenskega učitelj. bodisi posvetnega ali duhovskega stanu. Gsp. župan Ivan Hribar je napil vzajemnemu delovanju slovenskega učiteljstva s čestito duhovščino v prid slovenskega naroda. Domači župnik, č. g. Poč, je nazdravil slovenskemu učiteljstvu, gosp. nadučitelj Janko Toman slavnostnemu govorniku gospodu Ciperlu, g. Gangl kolegincem, g. župan Mejač vsem čestitec Močnikovim, g. nadučitelj Malensek predsedniku okr. učit. društva, g. L. Letnarju — itd.

Vodstvo vse slavnosti je prevzelo vrlo kamniško okrajno učiteljsko društvo, za kar mu vsa čast in hvala. Bil je to zopet lep praznik slovenskega učiteljstva, in razšli smo se z zavestjo, da gre slovenski učitelj na dan ter se bolj in bolj zaveda svojega važnega poklica. In tako je prav!
„U. T.“

Goriško. Že večkrat se je v tem listu povdarjalo, da so šolske razmere na Goriškem ne glede na slabo gmotno stanje ubogega učiteljstva tudi sicer prav čudne, šolski napredek mnogokrat naravnoč ovirajoče. Mal prispevek k temu prinaša zopet goriška „Soča“ v svoji 79. številki v dopisu iz Tolmina, ki se tako-le glasi:

Posledice nasilstva in samovolje. — Gosp. c. kr. okraj šol. nadzornik V. K. ni več na Tolminskem nego je zopet na c. kr. vladnici v Gorici kot učitelj. Prišel je na Tolminsko okolo novega leta z najboljšo voljo, oživiti in polagoma vrediti guile šol. in učiteljske razmere na Tolminskem. Poprijel se je z vso vnetostjo težavnega dela. Učiteljstvo je bilo veselo vsestransko učenega in pravičnega nadzornika. Kakor skrben oče je učitelje učil, k delu spodbujal in navduševal. Čutil je z njimi težave, pomanjkanje, krivice, a delal uvažujoč razmere z očetovsko skrbjo in v pomirljivem duhu za zboljšanje. A take in enake lastnosti niso dopadle nekemu gospodu. In ker ni hotel služiti njegovim neplemenitim namenom, ga je začel prezirati in konečno mu je vzel vse pravice in posle ter iste izročil svojemu pisarju. Žalostni so bili prizori in mučni za učiteljstvo na Tolminskem, prihajajočemu k svojemu nadzorniku po opravkih. Šol. nadzornik je s pobitim obrazom odkritosrčno učiteljem povedal, da nima nič v rokah ter pokazal na pisarja, ki je učitelje s „puntalo“ zmerjal in prišel od tistega časa pri izvestnem gospodu v milost. Hudo je to preziranje in žaljenje za učiteljstvo na Tolminskem, a še hujsje je moralo biti za šol. nadzornika, ki je vsled takih razmer odstopil od nadzorništva in se podal zopet v Gorico.

(Gmotne razmere primorskega učiteljstva) so obče znane kot zelo slabe. „Soči“ se v tem oziru piše z Vipavskega iz učiteljskih krogov: Tu in tam vtaknete kak dopis iz učitelj. krogov v svoj cenjeni list, s čimur pokazete, da Vaš list je z učiteljstvom in njegovimi težnami v prijaznem, dobrohotnem razmerju. No, saj učiteljstvo ni samo vredno, temveč tudi potrebno prijateljev, zagovornikov. Preveč se je na učitelja pozabilo, zlasti pri nas na Goriškem. Z dolžnostimi se ga je obložilo kakor drugodi, če ne še bolj, a o pravicah še sanjati ne sme! Svoje ubožstvo in nagoto vsak rad skriva, in učiteljstvo bi moralo z odkrivanjem te rane vzbujati v svojih predstojnikih čut pravičnosti ali vsaj usmiljenja. Že dolgo časa kriči gluhi

ušesom, kako se vjema 40 gld. in družina. Pustimo bolezní in druge neprevidne izdatke. V tem oziru niti govoriti ni potreba, zlasti ne gluhim ušesom! — „Denarja ni. Davki so že tako previsoki!“ — A vse to le za učitelja, za njegovo zboljšanje, za marsikaj drugega se pa dobi denarja dovolj. No, skoro za vse je denarja zadosti; še preveč ga je! Nikjer ni pomanjkanja. Celo za berače je preskrbljeno v vsaki deželi v vsakem najmanjšem „komunu“. Edino učiteljstvo, in to na Goriskem, ima na razpolago — bedo. Za nje ni denarja in ga ni in ga tudi nikakor ni mogoče dobiti. Tako gre stvar vedno dalje. Ali kakor vsaka stvar, tako naj bi imelo i to enkrat svoj konec. Če sprevidijo naši predstojniki, da nas ne morejo plačati, ali da nismo vredni, naj nas odpravijo. Zapró naj vse šole in konec bo vsemu. Mi ne bomo potem ni zahtevali ni prosili. Ako pa nas hočejo imeti, naj nas plačajo po našem delu; robotati ni dobro, ne častno na nobeno stran. Kmet, t. j. naše ljudstvo, sprevidi, da noben davek, katerih toliko plačuje, mu ne pride povrnen, kakor ta, ki ga daje za šole. Sprevidi, da šole so neobhodno potrebne in da neznanje je najdražje in provzroča drugi, pa največji davek. Pravi ljudski prijatelj bo skrbel za dobre šole in dobro učiteljstvo a vedel bo, da tega se ne dobi zastoj, ali dober kup. Dobro stvar treba plačati. — Sedaj se mora učitelj ubijati z raznimi postranskimi službami, da živi. Orgljanje, tajništvo in drugo pa mu vzame mnogo časa in zadá veliko truda, a ljudstvu in šoli vse to malo koristi; učitelju pa menda tudi ne, razun da dobi par grošev. — Čas je tu in želeti ga je v imenu narodovega napredka, ko ne bo občinstvo vprašalo, kedo zna orgljati, temveč kedo zna razumno kmetovati. Torej dajte učitelju, da bo mogel ob svoji plači živeti, ne v obilnosti, pač pa dostojno svojemu stanu.

(Imenovanje.) Naučni minister je imenoval nadučitelja v Kamniku, gosp. Franca Spintré-a c. kr. glavnim učiteljem na učiteljsišču v Koprú, dosedanjega pom. učitelja za glasbo na českem učiteljsišču v Brnu, gosp. Emerika Beran-a, pa def. učiteljem glasbe (s pravicami vadniškega učitelja) na c. kr. učiteljsišču v Mariboru.

(Društvo za učiteljice.) Deželna vlada za Kranjsko je potrdila pravila „Jubil. podpornega in hranilnega društva učiteljic za Kranjsko, Primorsko, južni Štajer in Koroško.“

(G. K. Hoffmeister) doslej učitelj „Glasb. Maticé“ v Ljubljani, je imenovan učiteljem klavirske šole praškega konservatorija.

(Slovenski otroški vrtec) se je dne 26. septembra meseca otvoril v Škednju pri Trstu.

(Priporočene knjige.) Visoki c. kr. dež. šolski svet v Ljubljani je z razpisom od dne 18. avgusta t. l. št. 2172 po okrajnih šolskih svetih

priporočil vsem ljudskim šolam za šolarske knjižnice sledeče knjige: 1. Hubadovo: „Franc Jožef I.“, 2. Lebanovo: „Čehovin“ in 3. Zupanovo: „Fran Josip I.“; slavni c. kr. okrajni šolski svet v Krškem pa je z razpisom od dne 14. septembra t. l. št. 1260 naročil, da se za šole v okraju nakupijo sledeči mladinski spisi: a) Knjižnica za mladino (Gabrčškova) od 17—24. zvezka; b) Dimnik: „Pripovedke iz avstrijske zgodovine“; c) Kosi: „Sto narodnih Legend,“; d) Leban: „Sto beril za otroke“; e) Leban: „Na različnih potih“.

Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Deželni šolski svet je v zadnji seji imenoval začasne učiteljice gospodične: Elizabeto Klemenčic v Dobernicah, Emo Žerjav v Breznici, Karolino Klemenčic v Škocijanu, Pavlo Brezovšek v Trebelnem, Magdaleno Pezdirec v Črnomlju za stalne učiteljice na njihovih sedanjih mestih. Učitelji gg. Fran Luznar v Primskovem, Fran Rojina v Šmartnem pod Šmarno goro in Fran Raspotnik v Vodichah so imenovani nadučiteljen na svojih sedanjih mestih. Premešeni so: gospod Fran Punčuh iz Slavine v Tomišelj, gđ. Ana Praprotnik iz Studenca na Primskovo, gspđ. Kristina Schuller iz Boh. Bistrice v Šmartno pod Šmarno goro, gspđ. Ivana Hromec iz Št. Jurija k Dev. Mar. v Polju, gđ. Ana Zarnik iz Srednje vasi v Škocijan, gosp. Jakob Slapar iz Zaloga v Radeče, gđ. Ida Mally iz Predoslja v Šentjur pri Kranju in gđ. Ivana Piller iz Postojine v Studenec; učitelj v Kobaridu, gosp. Jos. Rakovšek je imenovan učiteljem v Veliki vasi. — Na Goriskem: Gosp. Tomaž Lukančič, učitelj-voditelj na enorazrednici v Gorenjempolju je imenovan učiteljem-voditeljem enorazrednice v Gabrijah pri Mirnem. Gosp. Franc Golja, učitelj v Podlaki, gre kot učitelj-voditelj v Plave, g. Jožef Urbančič, zač. učitelj pri Voglarjih gre na enako mesto v Gorenjropolje, g. Ivan Vuga, zač. učitelj pa iz Vedrijana v Rihenberg. — Službe so dobili naslednji izprašani učiteljski kandidati, gg.: Rihard Gorjup v Kalu, Anton Kutin v Dornbergu, Anton Alfonz Vodopivec pri Voglarjih, Franc Mermolja v Podlaki, Rudolf Kumar v Mirnem, Moric Benčič v Vedrijanu, Franc Merljak v Batujah, vsi kot zač. učitelji III. plač. vrste. Gđ. Jožefa Jug, učiteljica v Mirnem, je stopila v pokoj, gđ. Ida Kavčič, učit. v Križu, je dobila podučiteljsko mesto na slovenski mestni šoli v Gorici, gđ. Milena Premrov, učiteljica v Št. Andražu ima dopust, nadomestuje jo gđ. Ljudmila Premrov, gđ. Ljudmila Komac, učiteljica v Dornbergu je dobila enako službo v Črnicah, gđ. Rozalija Bizjak, izpraš. kandidatinja je nameščena v Ajdovščini, gđ. Ernesta Skočir v Lokavcu, gospa Marija Jeglic, vdova Geiger v Oseku, gđ. Ana Jug, učiteljica v Rihen-

bergu na enako mesto v Cerovo, gđe. Frančiška Krajinik, učiteljica v Podmelcu (Tolminsko) na enako mesto v Kozano. C. kr. okr. šolski svet je

v svoji seji dne 22. septembra mes. podelil štirim učiteljem podpore radi bolezni, petim pa nagrade, ker so poučevali čezpostavno število ur.

Vabilo k pristopu v društvo „Jubilejska samopomoč“.

Dne 2. vel. srpana t. l. je ustanovila „Zaveza sloveskih učiteljskih društev“ o priliki X. skupščine v Ljubljani v proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja društvo „Jubilejska samopomoč“, katere pravila sta že objavila oba naša strokovna lista in h kateri pristopu se usoja podpisani odbor vabiti slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo.

Važnost „Jubilejske samopomoči“ označuje § 2. in § 3., na katera posebno opozarjamo one, ki name-meravajo pristopiti k prekornemu temu društvu.

Slovenski in istrsko-hrvaški učitelji in njih so-proge ter učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Pri-morskem in Koroškem se sprejemajo v društvo brez-pogojno do konca meseca januarja 1899. l., po preteku tega časa pa le po določenih § 6. lit. e: „Po preteku tega časa pa se sprejmejo v društvo le oni, ki še niso stari 45 let in še izkažejo z veljavnim zdravniškim izpričevalom, da so zdravi. Ti, pozneje v društvu stopivši društveniki doplačajo tolikokrat po 2 K, kolikor slučajev smrti je bilo med društe-veniki od ustanovitve društva, oziroma od njihovega stalnega nameščenja.“

Kdor pa pristopi društvu do konca meseca pro-sinca 1899. l., mora plačati:

- 1.— K vstopnine (§ 6. lit. a)
- 2.— K članarine (§ 4. lit. a)
- 20 K poštaine

skupaj 3-20 K

Kdorkoli pristopi društvu, mora poleg 3 K 20 h poslati še na pol poli popirja tako-le

zglasnico:

- 1. Ime in priimek:
- 2. Službeni značaj:
- 3. Bivališče:
- 4. Rojstva: } leto:
 } mesec:
 } dan:
- 5. Datum prov., oziroma def. nameščenja:
Datum: Lastnoročni podpis:

Zglasnice in denar naj se adresujejo na društve-nega predsednika v Ljubljano.

Vsak zglasenec dobi svoječasno en izvod društve-nih pravil in sprejemnico.

Z „jubilejsko samopomočjo“ je zopet napravilo slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo važen korak v svoji stanovski organizaciji. Podpisani odbor se nadeja, da bo naše učiteljstvo z radostjo pristopalo temu društvu, ki bo dajalo prvo izdatno pomoč po smrti društvnikov njih zakonitim dedičem.

Za odbor društva „Jubilejska samopomoč“:

Avgust Kleč, Engelbert Gangl.
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Št. 392. Razpis nadučiteljske službe. 2-2

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Križu na Murškem polju, III. plač. vrsta, je nadučiteljska služba izpraznjena.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni pro-sitelji naj vložijo svoje pravilno obložene prošnje (tudi spričevalo zrelosti in učne usposobljenosti ter dokaz avstrijskega državljanstva) predpisanim potom **do 10. novembra mes. t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 22. septembra meseca 1898. l. *Predsednik: Supančič s. v.*

Št. 1701. Razpis podučiteljske službe.

Na javni, v štirirazrednico razširjeni slovenski ljudski šoli pri Sv. Ani na Krembergu se raz-pisuje podučiteljsko mesto z dohodki III. plač. raz-reda in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje opremljene sê spričevalom zrelosti, oziroma učne usposobljenosti

ter z dokazom avstr. državljanstva predpisanim po-tom **do 19. oktobra mes. 1898** pri krajnem šolskem svetu Št. Anovskem.

Okr. šolski svet Čmurek (Radgona), dne 24. sept. mes. 1898. *Predsednik: Salis-Soglio s. v.*

Oznanilo

Izpiti sposobnosti poučevanja na občnih ljudskih in na meščanskih šolah se bodo pričeli pri podpisani komisiji v letošnjem jesenskem roku **dne 7. septembra mes. t. l. ob 8. uri zjutraj.**

Po predpisu opremljene prošnje dopusta k tem izpitom morajo priti predpisanim službenim potom najpozneje do 3. novembra t. l. k podpisane-mu ravnateljstvu.

V Mariboru, dne 5. oktobra 1898.

Ravnateljstvo c. kr. izpraševalne komisije za občne ljudske in za meščanske šole.

Vsebina. I. Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre. (II.) (Božo Dubrović.) — II. X. glavna skupščina „Zaveze slov. učiteljskih društev“ dne 1. in 2. avgusta mes. 1898. leta v Ljubljani. — III. VI. štajerska deželna učiteljska konferenca. — IV. Skrbimo že v domovinskem pouku za tó, da se otroci udomaćijo na zemljevidu. (M. Heric.) — V. Slovstvo. — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Vabilo k pristopu v društvo „Jubilejska samopomoč“. — IX. Natečaji in inserat.